

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΗΜΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Μια μετοχή αναλύεται στην αντίστοιχή της δευτερεύουσα πρόταση. Κατά τη διαδικασία μετατροπής προσέχουμε τα εξής:

α) Το χρόνο της μτχς. Η μτχ. ενεστώτα δηλώνει το σύγχρονο, η μτχ. παρακειμένου το προτερόχρονο, η μτχ. μέλλοντα το υστερόχρονο, σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.

β) Το χρόνο του ρήματος της πρότασης από την οποία θα εξαρτάται η πρόταση που θα σχηματίσουμε (αν είναι αρκτικός ή ιστορικός). Αρκτικοί χρόνοι είναι: Ενεστώτας, Μέλλοντας, Παρακείμενος, Συντελεσμένος Μέλλοντας. Ιστορικοί χρόνοι είναι: Παρατατικός, Παρακείμενος με σημασία Αορίστου, Υπερσυντέλικος.

Μια μετοχή Ενεστώτα θα τραπεί σε ρήμα Ενεστώτα, αν εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, ή σε Παρατατικό, αν εξαρτάται από ιστορικό χρόνο.

Μια μετοχή Παρακειμένου θα τραπεί σε ρήμα Παρακειμένου, αν εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, ή σε Υπερσυντέλικο, αν εξαρτάται από ιστορικό χρόνο.

Μια μετοχή Μέλλοντα θα τραπεί σε Ενεστώτα ενεργ. περ. συζυγίας, αν εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, ή Παρατατικό ενεργ. περ. συζυγίας, αν εξαρτάται από ιστορικό χρόνο.

γ) Τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς του ανάλογου είδους πρότασης. Να τηρούμε την ακολουθία των χρόνων, κανονική ή ιδιόμορφη, εφ' όσον η πρόταση εκφέρεται με Υποτακτική.

δ) Την πτώση, το γένος και τον αριθμό της μετοχής καθορίζει ο όρος στον οποίο είναι συνημμένη.

ε) Το υποκείμενο της μετοχής γίνεται υποκείμενο της πρότασης, που σχηματίζω, και η πρότασή μου πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους όρους που εξαρτώνται από τη μετοχή που αναλύω.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΗΜΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Α' ΤΕΥΧΟΥΣ

Μόνο στην Ενότητα 20 υπάρχουν μετοχές.

1.exclusus: χρονική μετοχή παθητικού παρακειμένου, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (<recesserat). Αναλύεται σε Χρονική πρόταση του προτερόχρονου: α) postquam+Οριστική Παρακειμένου/Υπερσυντέλικου → postquam exclusus est/ erat ή β) cum+ Υποτακτική Υπερσυντέλικου (ακολουθία χρόνων) → cum exclusus esset.

2.exterritus: αιτιολογική μετοχή παθητικού παρακειμένου, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (<prorepsit). Αναλύεται σε αιτιολογική πρόταση: α) quod exterritus est/erat (πραγματική αιτιολογία) ή β) quod exterritus esset (ακολουθία χρόνων, υποκειμενική αιτιολογία) ή γ) cum exterritus esset (ακολουθία χρόνων, η αιτία αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας).

3.vela praetenta: επιθετική μετοχή παθητικού παρακειμένου ως επιθετικός προσδιορισμός στο vela, δηλώνει το προτερόχρονο. Αναλύεται σε αναφορική πρόταση με Οριστική, επειδή δηλώνει το πραγματικό, χρόνου υπερσυντέλικου → vela, quae praetenta erant.

4.discurrens: μετοχή ενεστώτα, δηλώνει το σύγχρονο (<animadvertit).

Ως χρονική αναλύεται σε χρονική πρόταση α) του σύγχρονου με dum+ Οριστική Ενεστώτα → Dum miles discurrit (συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη) ή β) με cum + Υποτακτική Παρατατικού (ακολουθία χρόνων- σύγχρονο στο παρελθόν) → Cum miles discurreret.

Ως επιθετική λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο miles. Αναλύεται σε αναφορική πρόταση με Οριστική, επειδή δηλώνει το πραγματικό, χρόνου παρατατικού, για να δηλωθεί το σύγχρονο στο παρελθόν → miles, qui discurrebat.

5.extractum: χρονική μετοχή παθητικού παρακειμένου, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (<salutavit). Αναλύεται σε Χρονική πρόταση του προτερόχρονου → postquam (miles) eum extraxit [είναι θεμιτή η μετατροπή της σύνταξης σε ενεργητική].

6.latentem: κατηγορηματική μετοχή (< agnovit). Αναλύεται σε α)βουλητική πρόταση→eum agnovit ut lateret (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων) ή β) ειδικό απαρέμφατο Ενεστώτα→ eum agnovit latēre.

7.quasi moriturum: αιτιολογική μετοχή (λόγω του ρ. ψυχικού πάθους miseratur) υποκειμενικής αιτιολογίας (λόγω του quasi), συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος, δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν. (Ανάλυση σε πρόταση: quod is moriturus esset). [Στην πραγματικότητα η φράση quasi moriturum αποτελεί βραχυλογία που δηλώνει παραβολή και ισοδυναμεί με τη δευτερεύουσα υποθετική παραβολική πρόταση: “quasi is moriturus esset”.]

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΗΜΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Β΄ ΤΕΥΧΟΥΣ

Κείμ.21:1. absens: εναντιωματική μτχ. Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. Θα αναλυθεί σε εναντιωματική πρόταση με etsi+Οριστική, γιατί η πρόταση εκφράζει πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας πρότασης, χρόνου παρατατικού, για να δηλωθεί το σύγχρονο στο παρελθόν: Camillus, etsi aberat, dictator est factus (εναντ. προτ: σχ. Βιβλ. σελ. 116) .

2.divisam: επιθετική μτχ. Δηλώνει προτερόchr. Θα αναλυθεί σε αναφορική πρόταση α) + Οριστική (πραγματικό γεγονός) Υπερσυντελικού (προτερόchr.): quae divisa erat ή β)+Υποτακτική (αμφισβητούμενη αιτιολογία) Υπερσυντελ. (προτερόchr.): quae divisa fuisset.

Κείμ.22: praesentes fructus: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο fructus. Δηλώνει το σύγχρονο. Ανάλυση: fructus, qui praesunt.

Κείμ. 23: 1.interroganti: επιθετική μετοχή Ενεστώτα ως επιθετικός προσδιορισμός στο marito. Δηλώνει το σύγχρονο. Ανάλυση σε αναφορική πρόταση: qui interrogabat

2. cohibitae: επιθετική μετοχή παθητ. παρακειμένου ως επιθετικός προσδιορισμός στο lacrimae. Ανάλυση σε αναφορική πρόταση: quae cohibitae sunt/errant

Κείμ. 24:1 querenti: επιθετική μτχ., δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν, αφού το ρήμα της κύριας είναι ιστορ. χρόνου(sensit). Θα αναλυθεί σε αναφ. πρόταση α)qui+ Οριστική(πραγματικό γεγονός) Παρατατικού, για να δηλωθεί το σύγχρονο στο παρελθόν: qui querebat Ennium (προτιμότερη ανάλυση) ή β) εάν θεωρήσουμε ότι έλκεται από την Υποτακτική dixisset, θα αναλύσουμε με qui+ Υποτακτική Παρατατικού: qui quereret.

2.indignatus Ennius...inquit (Ρ. εξάρτ.): μτχ παθητ. παρακειμένου δηλώνει το προτερόχρονο. Εάν θεωρήσουμε τη μτχ. ως τροπική, δεν αναλύεται. Εάν τη θεωρήσουμε ως αιτιολογική, θα αναλυθεί σε αιτιολογική πρόταση α) cum+Υποτακτική = η αιτιολογία παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας, Υπερσυντελικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό (inquit), ώστε να δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρελθόν: Tum Ennius, cum indignatus esset, inquit. β) αν θεωρήσουμε την αιτιολογία ως υποκειμενική, θα αναλύσουμε όπως παραπάνω, αλλά με σύνδεσμο εισαγωγής το quod/ quia indignatus esset.

Κείμ. 25: ostedens:χρονική μτχ Ενεστώτα, εξαρτάται από το inquit (ιστορ. χρ.), δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν και μάλιστα συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη. Γι' αυτό θα αναλυθεί σε χρονική πρόταση με dum=ενώ/την ώρα που+ Οριστική Ενεστώτα: dum ostendit (Λατινισμός, σχολ. Βιβλ. σελ. 105-106,α),

Κείμ. 27: desideranti: αιτιολογική μτχ Ενεστώτα, εξαρτάται από το legit (ιστορ. χρ.), δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. Θα αναλυθεί σε αιτιολ. πρόταση α)αν θεωρήσουμε την αιτιολογία αντικειμενική

με quoniam=επειδή(διότι η αιτιολογία προηγείται του αποτελέσματος) legit ή quia+ Οριστική Παρατατικού:quoniam/ quia is desiderabat ή β)αν θεωρήσουμε την αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας με cum+Υποτακτική Παρατατικού= σύγχρονο στο παρελθόν: cum desideraret.

Κείμ. 29: tenens: τροπική ή αναφορική μτχ ενεστώτα, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. Ως τροπική δεν αναλύεται. Ως αναφορική θα αναλυθεί σε αναφορική πρόταση: qui+ Οριστική παρατατικού=qui tenebat.

Κείμ. 31:1: natus: αναφ. μτχ, παθ. παρακ., δηλώνει το προτερ. στο παρελθόν (<prae-fuit). Θα αναλυθεί σε αναφ. πρόταση με qui+ οριστική (πραγματικό γεγονός) υπερσυντ:qui natus erat.

2. confisus, permotus: αιτιολογ. μτχ παθητ. παρακ., δηλώνουν το προτερ. στο παρελθόν (<ruit). Θα αναλυθούν σε αιτιολ. προτάσεις με: α) cum+υποτακτ. υπερσυντ., σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων, αν η αιτιολογία θεωρηθεί αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας:cum...confisus esset et... permotus esset (προτιμότερη ανάλυση).β)αν η αιτιολογία θεωρηθεί υποκειμενική με quia+υποτακτ(όπως στην περίπτωση α).γ)αν η αιτιολογία θεωρηθεί αντικειμενική με quia+ οριστική παρακ ή υπερσ: quia confisus ... et permotus fuit/erat.

Κείμ. 33 1. perculsa atque prostrata: επιθετικές μετοχές ως επιρρηματικά κατηγορούμενα του τρόπου στο quae μέσω του iacere. Ανάλυση σε αναφορική πρόταση: quae perculsa atque prostrata sunt /erant.

2. dilapsa: χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος (quae), δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Ανάλυση σε πρόταση: (αν θέλουμε να δηλώσουμε μόνο τον χρόνο) postquam/ut (ea) dilapsa sunt (erant), (αν θέλουμε να δηλώσουμε σχέση αιτίου - αποτελέσματος ανάμεσα στη μετοχή και την πρόταση) cum (ea) dilapsa essent.

3. quassata: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο res publica. [Ανάλυση μετοχής: quae quassata est /erat.

Κείμ. 36:1. assidentem et cenantem: κατηγορημ. μτχ(<prae-buit). Θα αναλυθούν σε βουλητικές προτάσεις σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων: Ille se prae-buit eis spectandum ut assideret et cenaret ή με ειδικό απρμφ: assidēre et cenāre. [Κατά μια άλλη άποψη οι κατηγ. μτχ. δεν αναλύονται, γιατί στα Λατινικά δεν υπάρχει ειδική πρόταση].

2. missum: αναφορ. μτχ παθητ. παρακ., δηλώνει το προτερ. στο παρελθόν(<attulissent<dixit). Θα αναλυθεί σε αναφ. πρότ. με α)quod(=pondus)+οριστική παρακ/υπερσ.(πραγματικό γεγονός): quod missum est/erat ή β) quod+υποτακτ.(από έλξη από την κοντινή υποτακτ. attulissent ή/και επειδή η πρόταση βρίσκεται σε πλάγιο λόγο) υπερσ., σύμφωνα με την ακολουθία χρόνων: quod missum esset.

Κείμ.38:1. congruens: αναφ. μτχ. ενεστώτα, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν(<au-diretur<expectabat).Θα αναλυθεί σε αναφ. πρότ. με: α)quae(=vox)+οριστική παρατατ.: quae congruebat ή β) quae+ υποτακτ. (από έλξη από την κοντινή υποτακτ. audiretur ή/και επειδή η πρόταση βρίσκεται σε πλάγιο λόγο) παρατατικού, σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων: quae congrueret.

2. fessa: αιτιολ. μτχ. παθητ. παρακ., δηλώνει το προτερόchr. στο παρελθόν(<rogavit). Θα αναλυθεί σε αιτιολ. πρότ. με α) quia+οριστ.(η αιτιολογία προηγείται και είναι πραγματική) υπερσ. : quia fessa erat) ή β) cum+ υποτακτ. (η αιτιολογία παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας) υπερσ., σύμφωνα με την ακολουθία: cum fessa esset (προτιμότερη ανάλυση).

Κείμ. 40: 1. interrogatus: χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος Quintus Mucius Scaevola. Ανάλυση: cum interrogatus esset, postquam interrogatus est.

2. minitans: Τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος Sulla. Δεν αναλύεται.

Κείμ. 4: obsoleto: επιθετική μετοχή, που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο sermone. Ανάλυση: qui obsoletus est

Κείμ. 42: nascentem: επιθετική μτχ ενεστώτα, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν < confirmanerunt. Θα αναλυθεί με οριστική παρατατικού → coniurationem, quae nascebatur

Κείμ. 43: ingredienti: χρονική, δηλώνει το σύγχρονο και μάλιστα συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη. Θα αναλυθεί με dum+οριστική ενεστώτα (λατινισμός) → dum ingrederis ή cum ingredereris: σύγχρονο στο παρελθόν.

Κείμ. 44: exulantem: ίδια με την προηγούμενη → dum exulat ή cum exularet.

Κείμ. 45: 1. conscriptam: αναφορική, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν < mittit. Θα αναλυθεί σε αναφορική πρόταση με Οριστική παρακ./υπερσυντ. → quae conscripta erat/ esset.

2. veritus: αιτιολογική, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν < constituit. Προτιμότερη ανάλυση με cum+Υποτακτ. [η αιτιολογία αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας] → cum veritus esset. Άλλη δυνατή ανάλυση: quod+οριστική [πραγματική αιτιολογία] → quod veritus est.

Κείμ. 48: 1. instinctam: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο των απαρεμφάτων cervam, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Ανάλυση: αντικ. αιτιολογία quod cerva insticta est/erat. Υποθ. αιτιολογία quod /quia/ quoniam cerva insticta esset.

2. emissa a servo: χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος cerva. Ανάλυση: Cum cerva emissa esset a servo ή Postquam cerva emissa est a servo.

Κείμ. 49: 1. elapso: αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας (επειδή προηγείται το vel συνημμένη στο eo. Δηλώνει το προτερόχρονο. Ανάλυση: quod is elapsus esset

2. vocatus: χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, Brutus. Δηλώνει το προτερόχρονο. Ανάλυση: cum Brutus vocatus esset ή postquam Brutus vocatus est/erat.

3. molientem: επιθετική μετοχή, που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο te. Ανάλυση: qui moliris /molire

ΠΡΟΣΟΧΗ: όταν η μτχ επιδέχεται πολλές αναλύσεις και δεν είστε βέβαιοι/ες ποια είναι η σωστή, καλό είναι να αιτιολογείτε την ανάλυσή σας ή, πράγμα που είναι και το ασφαλέστερο βαθμολογικώς, να γράφετε όλες τις δυνατές αναλύσεις, αν τις ξέρετε.